

POSTAVENÍ JEDINCE V PROCESU VÝCHOVY

a) Tradiční model subjekt-objektové výchovy (v centru je učivo)

- Tradiční model výchovy – pedagog a žák, rozdělení rolí
- Autoritativní výchova-výchova jako nadřazenost, řízení, ovládání
- Výchova jako manipulace
- Antipedagogika

b) Antiautoritativní výchova (v centru je dítě)

Reformní pedagogika: Keyová – Století dítěte

Steiner, Montessori, Parkhurstová, Petersen, Freinet

c) Výchova jako služba jedinci (partnerství)

Humanistická pedagogika a psychologie

- Výchova jako služba
 - Výchova jako pomoc
 - Výchova provázející
- Amikace, facilitace

PŘEDPOKLADY PRO ÚSPĚŠNOU VÝCHOVU:

Člověk má potřebu být vychováván a vzdělávat se (personalizace, hominizace, enkulturace, socializace)

Člověk pro to má předpoklady

1. Fyzické předpoklady

2. Psychické předpoklady

3. Sociální a sociokulturní situace (podmínky pro učení, dosavadní vzdělanostní úroveň, vzdělanostní a sociální úroveň rodiny, zkušenosti, dovednosti)

Diagnóza žákových předpokladů

Ve výchově je třeba respektovat:

-Zvláštnosti věkové (důraz na období před narozením, narození a 1. rok života, 3. rok, výchova do 7 let.....)

-Rozdíly mezi pohlavími (různé výchovné tendence a zvyklosti)

-individuální tempo a učební styl (v rodině respekt nebo přizpůsobení se nárokům okolí ve snaze vyrovnat se, ve škole důraz na rychlost, soutěž, srovnávání, až v zaměstnání možno respektovat) –**individualizace ve výuce:** neprobírat učebnici, ale vzdělávat konkrétního žáka, dát možnost rozvoje individuálních zájmů – volitelné předměty, školní časopis, účast na soutěžích), **respekt k lidským potřebám** – od potřeb fyziologických přes potřeby sounáležitosti a lásky k potřebám poznávacím a estetickým lidských potřeb.

-zvláštnosti temperamentu (kombinace typů, nutno respektovat)

-rozdíly ve výkonových vlastnostech (schopnosti, dovednosti, vědomosti – vnímání sluchové, zrakové, schopnosti motorické, koordinace pohybů, logické a abstraktivní myšlení...)

-rozdíly v charakterových vlastnostech (vztah k sobě samému, ke druhým lidem, sebevědomí, sebekritika, přeceňování a podceňování, krutost a nedůvěřivost, vytrvalost, přesnost, systematičnost atd.)

-rozdíly v motivaci vnitřní a vnější (síla vlastních pohnutek k činnosti – základem jsou potřeby, dále zájmy, postoje, hodnoty a cíle). Tradiční škola nejdříve vnitřní motivaci zničí a potlačí a pak se uměle navozenými tlaky a odměnami snaží přinutit žáka k učení.

-rozdíly v prožívání a vyjadřování emocí (rozvíjení pozitivních citů v průběhu učení, rozvoje zájmů a hodnocení – otevírání nových možností a perspektiv).

Dětství v současnosti

podléhá vlivu mnoha různorodých faktorů:

-Rozmanitost

-Neustálá, rychlá změna

-Různorodost prostředí a jeho podnětů

-Vliv médií (pozitivní a negativní)

-Zábava především

-Vliv reklamy

-Narušení pozornosti

-Autentické zážitky x zážitky zprostředkované TV

-Konzumní dětství